

اقتصاد محله اسلامی

و نقش مردم در بالندگی آن

نوشته سجاد عباسی

www.ketab.ir

انتشارات کتابستان اندیشه

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
شابک
موضوع
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی

عباسی، سجاد، ۱۳۷۵ - .
اقتصاد محله اسلامی و نقش مردم در بالندگی آن، نوشته سجاد عباسی.
تهران: نگارستان اندیشه، ۱۴۰۲.
۲۱۲ ص. رقی. جدول، نمودار.
۹۷۸-۶۲۲-۵۲۷۳-۴۹-۸
محله ها -- رشد اقتصادی -- محله اسلامی --
Culture -- Economic aspects -- Iran -- Tehran

۶۲۱HM

۳۰۹۵۵۱۲/۳۰۶

۳۷۸۵۱۰۶

www.ketab.ir

اقتصاد محله اسلامی

و نقش مردم در بالندگی آن

سجاد عباسی

ناشر: نگارستان اندیشه (با همکاری نشر مضراب)

ویراستاری و نمونه خوانی: وحید دریایی

طراح جلد: سعید صحابی

نوبت چاپ: نخست ۱۴۰۲

شمارگان: ۳۳۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰ هزار تومان

چاپ و صحافی: سروش

همه حقوق نشر، برای ناشر محفوظ است.

نقل بخش هایی از متن با ذکر منبع مجاز است.

آدرس: خیابان وحیدنظری، بن بست فرزانه، شماره ۱۱، واحد ۳.

تلفن: ۶۶۴۳۵۴۱۶ نمابر: ۶۶۹۴۲۵۴۲

www.cins.ir - info@cins.ir

انتشارات نگارستان اندیشه

فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۱۹	فصل اول: مفاهیم اساسی اقتصاد محله
۲۰	۱-۱. اقتصاد و توسعه
۲۰	۱-۱-۱. مقدمه
۲۱	۲-۱-۱. مدل‌های توسعه خرد
۲۳	۱-۲-۱-۱. وام‌دادن به فقیر
۲۵	۲-۲-۱-۱. کارآفرینی
۲۷	۳-۱-۱. مدل‌های توسعه کلان
۲۷	۴-۱-۱. شهرنشینی و توسعه
۲۸	۵-۱-۱. نقد و ارزیابی مدل‌های خرد و کلان توسعه
۳۲	۲-۱. محلی شدن
۳۲	۱-۲-۱. تغییر در واحد تحلیل سیاسی
۳۵	۲-۲-۱. احیای سنت شهرسازی با نوشهرسازی
۳۷	۳-۲-۱. تنویر مفهومی انواع الگوهای شهری معاصر
	۴-۲-۱. جایگاه محله در زندگی مدنی ایرانی و مقایسه مفهوم محله در
۴۰	گذشته و حال
۴۱	۳-۱. مردم و نقش آن‌ها در توسعه محله
۴۱	۱-۳-۱. مقدمه: مشارکت در اقتصاد مقاومتی

- ۴۳ ۱-۳-۲. انواع مشارکت در نظام اسلامی
- ۴۳ ۱-۳-۳. از حکومت به حکمرانی: نسبت دولت و مردم و اقتصاد
- ۴۵ ۱-۳-۴. نظریه‌های مشارکت
- ۴۶ ۱-۳-۵. موانع مشارکت در مدیریت شهری
- ۴۷ ۱-۳-۶. تحول در مفهوم و سیاست‌های فقر (حکمرانی خوب و توانمندسازی اجتماع محور)
- ۴۸ ۱-۳-۷. توسعه محلی اجتماع محور
- ۵۰ ۱-۳-۸. بازیگران اصلی اقتصاد محلی
- ۵۱ ۱-۴. اقتصاد اجتماعی
- ۵۱ ۱-۴-۱. اقتصاد اجتماعی چیست؟
- ۵۴ ۱-۴-۲. جایگاه و بازیگران اصلی اقتصاد اجتماعی
- ۵۵ ۱-۴-۳. سازمان اقتصاد اجتماعی
- ۵۷ **فصل دوم: الگوی بازسازی محلات**
- ۵۸ ۱-۲. پایداری به عنوان رویکرد کلان بهبود محلات
- ۶۱ ۱-۲-۱. مشارکت ساکنان و رهبری جامعه و توسعه مشارکت حداکثری
- ۶۲ ۱-۲-۲. تمرکز بر نتایج داده محور
- ۶۳ ۱-۲-۳. سرمایه‌گذاری و ایجاد ظرفیت نهادی و سازمانی
- ۶۴ ۱-۲-۴. همسویی منابع
- ۶۴ ۲-۲. مکانیسم‌ها و استراتژی‌های ارتقای محلات
- ۶۵ ۲-۲-۱. مکانیسم‌های نهادی خدماتی
- ۶۶ ۲-۲-۲. نهادهای ثبات بخش جامعه
- ۶۷ ۲-۲-۱. نهادهای فرهنگی و اجتماعی
- ۶۹ ۲-۲-۳. استراتژی مداخله در مکانیسم نهادی

۱-۳-۲-۲. هماهنگی ارائه خدمات انسانی و اجتماعی در داخل

۶۹ محله

۶۹ ۲-۳-۲-۲. محوریت مدارس در محله

۶۹ ۴-۲-۲. مکانیسم‌های اجتماعی تعاملی

۱-۴-۲-۲. اجتماعی شدن جمعی: انطباق با هنجارهای اجتماعی

۷۰ محلی از طریق الگوهای نقش یا فشارهای اجتماعی

۲-۴-۲-۲. سرمایه اجتماعی: ارتباطات درون و بین شبکه‌های

۷۰ اجتماعی

۷۰ ۳-۴-۲-۲. استراتژی‌های مداخله در مکانیسم اجتماعی

۷۱ ۵-۲-۲. مکانیسم‌های محیطی

۷۱ ۱-۵-۲-۲. فضای عادی شدن جرم و جنایت

۷۲ ۲-۵-۲-۲. اماکن و ساختمان‌های فیزیکی محله

۷۳ ۳-۵-۲-۲. استراتژی مداخله در محیط

۷۴ ۶-۲-۲. مکانیسم‌های جغرافیایی و استراتژی مداخله در آن

۷۴ ۱-۶-۲-۲. مشارکت بازیگران محلی در توسعه جامعه

۷۵ ۲-۶-۲-۲. جابه‌جایی محل زندگی و استراتژی مداخله در آن

۷۵ ۳-۶-۲-۲. ثبات محل زندگی و کاهش نقل و انتقال محل زندگی

فصل سوم: نهادها و سازمان‌ها و سیاست‌های منتخب اقتصاد اجتماعی و

۷۷ محله محور

۷۷ ۱-۳. مقدمه

۷۸ ۲-۳. کارآفرینی‌های شهری محلی و اقتصاد اجتماعی

- ۳-۳. سیر تحول ایده اقتصاد اجتماعی از کارآفرینی تا کارآفرینی اجتماعی
 و نوآوری اجتماعی ۸۰
- ۱-۳-۳. کارآفرینی ۸۰
- ۲-۳-۳. کارآفرینی اجتماعی ۸۲
- ۳-۳-۳. اکوسیستم کسب و کار و کارآفرینی و اقتصاد اجتماعی ۸۳
- ۱-۳-۳. تعریف مفهوم اکوسیستم کارآفرینی ۸۳
- ۲-۳-۳. اکوسیستم کارآفرینی ایزنبرگ ۸۴
- ۴-۳-۳. جمع سپاری و جمع سپاری مالی و اقتصاد اجتماعی ۸۷
- ۱-۴-۳-۳. مقدمه ۸۷
- ۲-۴-۳-۳. اقتصاد اجتماعی و جمع سپاری مالی ۸۹
- ۳-۴-۳-۳. تأمین مالی جمعی: انواع و وجوه دوگانه ۸۹
- ۴-۴-۳-۳. برترین پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی در دنیا ۹۲
- ۵-۳-۳. نوآوری اجتماعی ۹۴
- ۱-۵-۳-۳. نوآوری در محصول ۹۵
- ۲-۵-۳-۳. توسعه نیروی انسانی ۹۶
- ۳-۵-۳-۳. نوآوری فرایند ۹۶
- ۴-۵-۳-۳. نوآوری سازمانی ۹۶
- ۵-۵-۳-۳. نوآوری در ارتباطات ۹۷
- ۴-۳. سازمان‌های منتخب توسعه محله و اقتصاد محله محور ۹۷
- ۱-۴-۳. مرکز رشد ۹۷
- ۱-۴-۳. سازوکار جذب و پذیرش ۹۸
- ۲-۴-۳. سازوکارهای حمایتی ۹۸
- ۳-۴-۳. سازوکارهای هدایت و ارزیابی و رشد ۹۹

- ۳-۴-۱-۴. سازوکارهای تعاملاتی و همکاری‌های فکری حول یک موضوع اندیشه‌ای یا مسائل اجتماعی ۱۰۰
- ۳-۴-۲. مراکز رشد کارآفرینی شهری ۱۰۰
- ۳-۴-۳. مراکز نوآوری اجتماعی ۱۰۱
- ۳-۴-۳-۱. سیاست‌گذاری و هماهنگی ۱۰۱
- ۳-۴-۳-۲. پشتیبانی و حمایت و توسعه زیرساخت ۱۰۲
- ۳-۴-۳-۳. نظارت و ارزیابی ۱۰۲
- ۳-۴-۳-۴. اجرای مستقیم خدمات ۱۰۲
- ۳-۴-۴. هاب اجتماعی اقتصادی ۱۰۲
- ۳-۴-۴-۱. ساختار ترکیبی هاب‌ها ۱۰۴
- فصل چهارم: اقدامات عملی در جهان و تجارب ایران در زمینه بازسازی شهری محلی**
- ۴-۱-۱. نمونه‌های موفق در کارآفرینی و نوآوری اجتماعی ۱۰۶
- ۴-۱-۱-۱. تجربه موفق نوآوری در کاهش فقر: SAMA ۱۰۶
- ۴-۱-۲. ایجاد فرصت‌های پایدار برای فقیران: DDD ۱۰۸
- ۴-۱-۳. مطالعه موردی: مراکز رشد کارآفرینان شهری به عنوان ابزار نوین رشد اقتصادی ۱۰۹
- ۴-۱-۴. مطالعه موردی: نمونه مرکز رشد کسب و کارهای کوچک در شهر کیسلی استرالیا ۱۰۹
- ۴-۱-۵. نمونه مرکز رشد کارآفرینان شهری در نایپرویل فرانسه ۱۱۰
- ۴-۲. تجارب ایرانی در زمینه بازآفرینی شهری و توسعه محلی ۱۱۱
- ۴-۲-۱. ماجرای بازآفرینی شهری ۱۱۱
- ۴-۲-۲. دسته‌بندی اقدامات توسعه محلی ۱۱۴

- ۱۱۶ ۱-۲-۲-۴. تجربیات نهادهای حاکمیتی
- ۱۳۴ ۲-۲-۲-۴. تجربیات مؤسسات مردم نهاد غیرحاکمیتی
- ۱۴۱ فصل پنجم: مفاهیم و نهادهای مرتبط با اقتصاد محله اسلامی
- ۱۴۱ ۱-۵. مقدمه
- ۱۴۱ ۲-۵. آموزه‌های اقتصادی آیت الله شاه‌آبادی
- ۱۴۲ ۱-۲-۵. سیاست عده
- ۱۴۳ ۲-۲-۵. سیاست عده
- ۱۴۳ ۳-۲-۵. شرکت مخمس
- ۱۴۴ ۴-۲-۵. نهاد دین و توسعه کسب و کار
- ۱۴۶ ۳-۵. آموزه‌های اقتصادی شهید محمد باقر صدر
- ۱۴۶ ۱-۳-۵. علم اقتصاد اسلام
- ۱۴۸ ۲-۳-۵. عدالت اقتصادی
- ۱۴۹ ۳-۳-۵. اقتصاد اجتماعی
- ۱۵۱ ۴-۳-۵. نظریه تولید
- ۱۵۱ ۱-۴-۳-۵. مشکل تولید
- ۱۵۲ ۲-۴-۳-۵. ترویج و نهادینه‌سازی فکر و فرهنگ تولید
- ۱۵۲ ۳-۴-۳-۵. راهبردها و سیاست‌های حکمرانی تولید
- ۱۵۵ ۴-۵. آموزه‌های اقتصادی شهید مطهری
- ۱-۴-۵. نظر شهید مطهری درباره تفکیک بین نظام اقتصادی و علم اقتصاد (تجربی)
- ۱۵۶ ۲-۴-۵. نظام اقتصادی
- ۱۵۷ ۱-۲-۴-۵. اصالت فرد یا جامعه
- ۱۵۷ ۲-۲-۴-۵. مالکیت مختلط

پیشگفتار

کیفیت اقتصاد و حیات مادی، نوعی از بروز و ظهور جامعه است. برای اینکه هویت جامعه‌ای را بشناسیم، می‌توانیم به مناسبات اقتصادی آن رجوع کنیم. مناسبات تولیدی و توزیعی، وضعیت شاخص‌هایی چون عدالت و نابرابری و فقر، و سطح همکاری و همیاری میان اجزای جامعه معرف آن جامعه است. از این رو جامعه اسلامی باید بر اساس مناسبات و آموزه‌های خاص اسلام استوار باشد؛ مناسبات اقتصادی آن بر اساس آموزه‌های دین بنا شده باشد یا در راستای تحقق آن تلاش شود. واقعیت این است که زندگی شهری امروزی مناسبات خاص خود را دارد و کمتر نشانه‌هایی از آموزه‌های اقتصاد اسلامی در آن دیده می‌شود؛ اما خوشبختانه همچنان ظرفیت‌ها و بازیگران و نهاد‌های مؤثری در جامعه وجود دارند که می‌توان به وسیله آن‌ها نه تنها مناسباتی مثل اقتصاد را بر اساس آموزه‌های دینی پیگیری و برقرار کرد، بلکه می‌توان همه اهداف همبستگی و همیاری مدنظر اسلام را در جامعه امروزی نیز تقویت کرد.

زندگی شهری در کشور ما دچار چالش‌ها و آسیب‌های زیادی است. در سال‌های پس از انقلاب اسلامی تلاش‌های زیادی برای بهبود فضای زندگی شهری شده است ولی همچنان نیاز به توجه بیشتری در این زمینه وجود دارد. سیاست‌های اجرا شده برای حل این مسئله نیز معمولاً بخشی و کوتاه‌مدت بوده است و کمتر سیاست اجتماعی همه‌جانبه‌ای در این باره به کار گرفته شده است.